JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
MICHAEL B. ELMER
14 päivänä marraskuuta 1996 *

1. Tässä asiassa Pretura circondariale di Verona, Italia, on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksen useista raakatupakka-alan palkkiojärjestelmän täytäntöönpanemiseksi annetuista säännöksistä. Kysymys on esitetty riita-asiassa siitä, mitä muuntokurssia on käytettävä laskettaessa palkkiota, joka tuottajaryhmittymän on maksettava tuottajalleen, jonka raakatupakkaa se on toimittanut kyseessä olevalle jalostusyritykselle.

Perusasetus

2. Raakatupakka-alan yhteisestä markkinajärjestelystä 30 päivänä kesäkuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2075/92 [1] (jäljempänä perusasetus) mukaan raakatupakan tuottajia tuetaan jalostusyritysten välityksellä siten, että niille maksetaan palkkio niiden toimittaessa tupakanlehtiä jalostusyrityksille.

3. Perusasetuksen 5 artikla, 6 artiklan 1 kohta ja 12 artiklan 1 kohta ovat seuraavanlaiset:

"5 artikla

Palkkion myöntämistä koskevat erityisesti seuraavat edellytykset:

— —

b) laatuvaatimuksia on noudatettava;

c) tuottaja toimittaa tupakanlehdet ensimmäisen jalostusasteen yritykselle viljelysopimuksen perusteella.

* Alkuperäinen kieli: tanska.

1 — EYVL L 215, s. 70; asetusta on muutettu viimeksi raakatupakka-alan yhteisestä markkinajärjestelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 2075/92 muuttamisesta ja tupakanlehtien takuukynnysten vahvistamisesta tupakkalajikkeiden ryhmittäin satovuosien 1996 ja 1997 osalta 4 päivänä maaliskuuta 1996 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 415/96 (EYVL L 59, s. 3).

6 artikla

1. Viljelysopimus sisältää vähintään, että:

— ensimmäisen jalostusasteen yritys sitoutuu maksamaan viljelijälle toimitushetkellä ostohinnan lisäksi palkkion suuruisen summan sopimuksen kohteena olevasta ja todella toimitetusta määrästä,

— viljelijä sitoutuu toimittamaan esijalostuslaitokselle laatuvaatimusten mukaista raakatupakkaa.

12 artikla

1. Tarjonnan keskittämiseksi ja sen mukauttamiseksi laadullisesti markkinoiden tarpeisiin myönnetään erityistukena 10 prosenttia palkkion määrästä, jos viljelysopimukset solmitaan ensimmäisen jalostusasteen yrityksen ja hyväksytyn tuottajaryhmittymän välillä ja kyseisten sopimusten kohteena olevat toimitukset kattavat sanotun ryhmittymän jäsenten kokonaistuotannon. — —"

Soveltamisasetus

4. Raakatupakka-alalle säädetyn palkkiojärjestelmän soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 1 päivänä joulukuuta 1992 annetussa komission asetuksessa (ETY) N:o 3478/92 [2] (jäljempänä soveltamisasetus) on seuraavat tässä asiassa merkitykselliset säännökset:

"— — olisi säädettävä, että kansallisessa valuutassa ilmaistuna palkkion on oltava sama kaikille tietyn ajanjakson aikana tupakkansa jalostajille toimittaville tuottajille ja että käytettävä muuntokurssi on se, jota sovellettiin kyseisen markkinointikauden alkaessa" (yhdeksäs perustelukappale).

"2 artikla

— —

2. Viljelysopimus on tehtävä lajikeryhmittäin. Se velvoittaa jalostusyrityksen ottamaan

2 — EYVL L 351, s. 17; asetusta on muutettu viimeksi raakatupakka-alalle säädetyn palkkiojärjestelmän soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun asetuksen (ETY) N:o 3478/92 muuttamisesta 11 päivänä heinäkuuta 1996 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 1350/96 (EYVL L 174, s. 15).

tupakanlehtitoimituksia vastaan sopimuksessa säädetyn määrän ja tuottajan tai tuottajaryhmittymän toimittamaan jalostusyritykselle tämän määrän tosiasiallisen tuotantonsa rajoissa.

3. Viljelysopimukseen on sisällytettävä vähintään seuraavat tiedot:

— —

h) laatu, johon hinta viittaa;

i) sovitut vähimmäislaatuvaatimukset;

— —

k) ostohinnan maksuaika. Maksuaika ei saa olla yli kuukautta kunkin toimituksen päättymisestä.

— —

6 artikla

Jalostusyritykselle toimitettavan tupakan on oltava laadultaan virheetöntä, kunnollista ja myyntikelpoista, eikä sillä saa olla liitteessä II esitettyjä ominaisuuksia. Sopimuspuolet voivat sopia tiukemmista laatuvaatimuksista.

— —

8 artikla

1. Jalostusyrityksen tuottajalle maksaman palkkion suuruus — — on laskettava jalostajan haltuunottamien, kyseistä lajiketta olevien ja vaadittua vähimmäislaatua vastaavien tupakanlehtien painon perusteella. — —

— —

9 artikla

1. Ellei ylivoimaista estettä satu, tuottajan on toimitettava koko tuotantonsa ensiasteen jalostusyritykselle viimeistään satovuotta seuraavan vuoden toukokuun 15 päivänä palkkio-oikeutensa menettämisen uhalla.

— —

10 artikla

Jalostusyrityksen on maksettava tuottajalle palkkion suuruinen summa yhden kuukauden määräajassa kunkin sopimuksen mukaisen toimituksen päättymisestä. — —

12 artikla

1. Tuottajille maksettujen palkkioiden määrä on korvattava jalostusyritykselle tämän hakemuksesta valvontatodistuksen perusteella, jonka toimivaltaiset viranomaiset antavat kyseistä lajikeryhmää koskevana tarkastettuaan kaikki kyseisen yrityksen yhdestä sadosta vastaanottamat toimitukset. — —"

Kiintiöasetus

5. Vuosien 1993 ja 1994 satojen osalta raakatupakka-alan kiintiöjärjestelmän yksityiskohtaisista säännöistä 1 päivänä joulukuuta 1992 annetussa komission asetuksessa (ETY) N:o 3477/92 [3] (jäljempänä kiintiöasetus) on säännöksiä jalostuskiintiöiden asettamisesta ja viljelytodistusten antamisesta, ja sen 2 artiklan kolmannessa luetelmakohdassa säädetään seuraavaa:

3 — EYVL L 351, s. 11.

"2 artikla

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

— —

— 'tuottajalla' luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä taikka näiden henkilöiden muodostamaa ryhmittymää, joka toimittaa jalostusyritykselle tuottamansa tai jäsentensä tuottaman raakatupakan omissa nimissään ja omaan lukuunsa itse tekemänsä tai omissa nimissään tehdyn viljelysopimuksen mukaisesti;

— —" *

Erityistukiasetus

6. Raakatupakka-alan tuottajaryhmittymille myönnettävästä erityistuesta 19 päivänä tammikuuta 1993 annetun komission asetuksen

* Tässä ja jäljempänä ratkaisuehdotuksessa esitetyt lainaukset asetuksesta (ETY) N:o 3477/92 suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa, koska EYVL:ssä ei ole julkaistu suomenkielistä tekstiä.

(ETY) N:o 84/93 [4] (jäljempänä erityistukiasetus) 2 artiklan 2 kohdassa todetaan seuraavaa:

"2 artikla

— —

2. — — ryhmittymän tuotannon markkinoille saattaminen käsittää vähintään seuraavat toimenpiteet:

— ryhmittymän on tehtävä omissa nimissään ja omaan lukuunsa viljelysopimukset ryhmittymän jäsenten koko tuotannon osalta,

— jäsenten on toimitettava ryhmittymälle koko tuotantonsa yhteisten normien mukaisesti valmisteltuna sen jalostajille toimittamista varten."

Muuntokurssiasetus

7. Tupakka-alalla sovellettavista maatalouden muuntokursseista 17 päivänä joulukuuta 1993 annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 3477/93 [5] (jäljempänä muuntokurssiasetus) on seuraava säännös:

"1 artikla

[Perusasetuksen] 3 artiklassa tarkoitetun palkkion ja palkkion ennakkomaksun määrän muuntamiseksi kansalliseksi valuutaksi sovellettava maatalouden muuntokurssi on satovuoden elokuun 1 päivänä voimassa oleva kurssi kyseisen vuoden joulukuun 31 päivään mennessä tapahtuvien toimitusten osalta ja seuraavan vuoden tammikuun 1 päivänä voimassa oleva kurssi myöhempien toimitusten osalta."

Kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä oleva asia

8. Impresa Agricola F. lli Buratti (jäljempänä Buratti) on tupakantuottaja ja jäsen tuottajaryhmittymä Tabacchicoltori Associati Veneti soc. coop. arl:ssä (jäljempänä ryhmittymä). Toukokuussa 1993 ryhmittymä teki viljely-

4 — EYVL L 12, s. 5.

5 — EYVL L 317, s. 30. Asetus tuli voimaan kolmantena päivänä sen jälkeen, kun se julkaistiin EYVL:ssä 18.12.1993, mutta sitä on sovellettu 1.7.1993 alkaen.

sopimuksen jalostusyritys Cooperativa Tabacchi Veronan (jäljempänä yritys) kanssa kaikesta ryhmittymän jäsenten Brightlajikkeen tuotannosta syksyllä 1993.

9. Ennakkoratkaisupyynnössä ei ole mitään tietoa tupakan toimittamisen olosuhteista. Asiassa esitetyistä kirjallisista huomautuksista kuitenkin ilmenee, että ryhmittymän jäsenet toimittivat elokuusta 1993 tammikuuhun 1994 tupakkaa varastoon, jonka yritys oli antanut ilmaiseksi ryhmittymän käyttöön. Toimittamista koskevissa asiakirjoissa, joita tässä yhteydessä annettiin, ilmoitettiin useita tietoja tupakasta. Lisäksi niissä oli seuraava maininta: "[Yritys] ilmoittaa, että tämä asiakirja ei tarkoita tupakan vastaanottamista." Ryhmittymän ja yrityksen välinen sopimus tupakan laatuluokittelusta allekirjoitettiin 28.1.1994. Yrityksen arvonlisäveroilmoituksen mukaan omistusoikeus tähän tupakkaan siirtyi 7.1. ja 31.1.1994.

10. Yritys maksoi ryhmittymälle palkkion soveltaen 1.8.1993 voimassa ollutta muuntokurssia ja esitti perusteluna sille, että se käytti kyseisen päivän kurssia, että tuottajaryhmittymien kanssa tehtyjen viljelysopimusten osalta merkitystä ei ole sillä, milloin sopimuksen mukainen toimitus jalostusyritykselle tapahtuu, vaan sillä, milloin tupakka toimitetaan tuottajaryhmittymälle.

11. Buratti oli vuonna 1993 toimittanut ryhmittymälle 88 529 kg tupakkaa, ja se sai tästä ryhmittymältä palkkion, joka oli samoin laskettu 1.8.1993 voimassa ollutta maatalouden muuntokurssia soveltaen. Buratti kuitenkin katsoo, että palkkio pitää laskea soveltaen 1.1.1994 voimassa ollutta maatalouden muuntokurssia, koska tupakka toimitettiin Buratin käsityksen mukaan yritykselle vasta 1.1.1994. Tämän takia Buratti nosti kanteen ryhmittymää vastaan Pretura circondariale di Veronassa ja vaati, että sille maksetaan ryhmittymän soveltamaa, 1.8.1993 voimassa ollutta muuntokurssia soveltaen lasketun ja korkeamman, 1.1.1994 voimassa ollutta muuntokurssia soveltaen lasketun palkkion erotus.

Ennakkoratkaisukysymys

12. Pretura circondariale di Verona esitti 27.7. ja 4.9.1995 tekemillään päätöksillä yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan kysymyksen:

"Onko [soveltamisasetuksen] säännöksiä ja erityisesti sen 10 ja 11 artiklan säännöksiä tulkittava siten, että jalostuspalkkioon sovellettavaa maatalouden muuntokurssia määrättäessä huomioon otetaan se päivämäärä, jolloin tuottajaryhmittymä toimittaa tupakan jalostusyritykselle, vai siten, että huomioon otetaan se päivämäärä, jolloin yksittäinen tuottaja luovuttaa tuotteen ryhmittymälle, ja

mitä tarkoittaa käsite 'sopimuksen mukainen toimitus' kyseisissä säännöksissä?"

13. Kysymyksessä mainittu soveltamisasetuksen 11 artiklan 1 kohta on 1.7.1993 alkaen kumottu ja korvattu edellä mainitulla, sisällöltään vastaavalla muuntokurssiasetuksen 1 artiklan säännöksellä. Kuten tästä säännöksestä ilmenee, palkkion määrän muuntamiseksi ecuista kansalliseksi valuutaksi sovellettava maatalouden muuntokurssi on satovuoden elokuun 1 päivänä voimassa oleva kurssi kyseisen vuoden joulukuun 31 päivään mennessä tapahtuvien toimitusten osalta ja seuraavan vuoden tammikuun 1 päivänä voimassa oleva kurssi myöhempien toimitusten osalta.

14. Kansallinen tuomioistuin haluaa siis itse asiassa tietää, onko tilanteessa, jossa tuottajan ja jalostusyrityksen välissä toimii tuottajaryhmittymä, muuntokurssiasetuksen 1 artiklassa mainittua käsitettä toimitus tulkittava siten, että sillä viitataan siihen, kun tuottajaryhmittymä toimittaa tupakan jalostusyritykselle, vai siten, että sillä viitataan siihen, kun yksittäinen tuottaja luovuttaa tuotteen ryhmittymälle. Lisäksi kansallinen tuomioistuin haluaa tässä yhteydessä tietää, miten soveltamisasetuksen 10 artiklassa olevaa käsitettä "sopimuksen mukainen toimitus" on tulkittava.

Oikeudenkäyntimenettely yhteisöjen tuomioistuimessa

15. Ainoastaan komissio ja Buratti ovat esittäneet kirjallisia huomautuksia yhteisöjen tuomioistuimelle. Ne väittävät, että kyseisten säännösten sanamuodosta ja yleisestä rakenteesta ilmenee, että päätettäessä siitä, mitä muuntokurssia sovelletaan, ratkaisevana on pidettävä päivää, jolloin tupakka on toimitettu jalostusyritykselle, riippumatta siitä, onko toimituksen tehnyt yksittäinen tuottaja vai tuottajaryhmittymä. Komissio väittää lisäksi, että soveltamisasetuksen 10 artiklassa mainittu "sopimuksen mukainen toimitus" on yhteisön oikeuden käsite, jonka sisällön määrittely ei riipu kansallisesta oikeudesta. Käsitteellä viitataan tupakan fyysiseen luovuttamiseen jalostusyritykselle viljelysopimuksen mukaisesti. Buratti väittää, että "sopimuksen mukainen toimitus" tarkoittaa fyysistä toimitusta, jonka tuottaja tai tuottajaryhmittymä tekee sen toimitusvelvollisuuden täyttämiseksi, johon se on sitoutunut viljelysopimuksen allekirjoittaessaan.

Kannanotto

16. Ennakkoratkaisukysymyksen perustana on tuottajaryhmittymän ja yhden sen jäsenen välinen riita tuottajaryhmittymän tuottajalle maksaman palkkion määrästä. Kysymys, jonka kansallinen tuomioistuin on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle, koskee kuitenkin palkkion laskemista jalostusyrityksen

ja tuottajaryhmittymän välisessä suhteessa. Kun kansallinen tuomioistuin on pitänyt ratkaistavanaan olevassa asiassa relevanttina tällaisen kysymyksen esittämistä, syynä on todennäköisesti se, että se katsoo, että jalostusyrityksen tuottajaryhmittymälle tässä asiassa maksaman palkkion määrä ratkaisee tuottajaryhmittymän tuottajalle maksaman palkkion määrän.

17. Tältä osin haluan korostaa, että perusasetuksessa pidetään aivan varmasti lähtökohtana tilannetta, jossa tuottaja toimittaa raakatupakan jalostusyritykselle. Perusasetuksen 5 ja 6 artiklassa siis säädetään esimerkiksi, että palkkio maksetaan sillä edellytyksellä, että toimitus tapahtuu tuottajan ja jalostusyrityksen tekemän viljelysopimuksen perusteella. Se, että on haluttu edistää sellaisten tuottajaryhmittymien muodostumista, jotka voisivat hoitaa toimitukset jalostusyrityksille, ilmenee kuitenkin perusasetuksen 12 artiklasta, jonka mukaan erityistukena maksetaan 10 prosenttia palkkion määrästä, jos viljelysopimukset tehdään jalostusyrityksen ja tuottajaryhmittymän välillä. Tilanteessa, jossa tuottajan ja jalostusyrityksen välissä toimii tuottajaryhmittymä, niitä asetuksen säännöksiä, joissa käytetään ilmausta tuottaja, on siis tulkittava siten, että niissä viitataan tuottajaan tai tuottajaryhmittymään, mikä ei ilmene ainoastaan soveltamisasetuksen 2 artiklan 2 kohdasta, joka koskee sitä, ketkä tekevät viljelysopimuksen, vaan myös kiintiöasetuksen 2 artiklan kolmannesta luetelmakohdasta, jossa suoraan määritellään käsite tuottaja siten, että se käsittää myös tuottajaryhmittymät.

18. Muuntokurssiasetuksen 1 artiklassa säädetään, että sovellettavan muuntokurssin osalta ratkaiseva päivämäärä on se, jolloin tuottaja toimittaa raakatupakan jalostusyritykselle, ja samalla tavalla on katsottava, että tilanteissa, joissa tuottajan ja jalostusyrityksen välissä toimii tuottajaryhmittymä, tällä tarkoitetaan ajankohtaa, jolloin tuottajaryhmittymä tekee toimituksen jalostusyritykselle. Tätä korostetaan lisäksi erityistukiasetuksen 2 artiklan 2 kohdassa, jossa samalla tavalla todetaan, että "ryhmittymän on tehtävä omissa nimissään ja omaan lukuunsa viljelysopimukset ryhmittymän jäsenten koko tuotannon osalta" ja että "jäsenten on toimitettava ryhmittymälle koko tuotantonsa —— sen jalostajille toimittamista varten". Soveltamisasetuksen 10 artiklassa käytettyä käsitettä toimitus ja muuntokurssiasetuksen 1 artiklassa käytettyä käsitettä toimitukset on siis tulkittava siten, että niillä tarkoitetaan tuottajaryhmittymän raakatupakkatoimitusta jalostusyritykselle. Käsitteillä ei sitä vastoin tarkoiteta tuottajan raakatupakkatoimitusta tuottajaryhmittymälle.

19. Tätä käsitystä tukee lisäksi se, että soveltamisasetuksen 10 artiklassa käytetään ilmausta sopimuksen mukainen toimitus puhuttaessa palkkion suuruisen summan maksamisen määräajasta. Tässä tarkoitetun sopimuksen on oltava viljelysopimus, joka mainitaan perusasetuksen 5 artiklan c kohdassa ja 6 artiklan 1 kohdassa sekä soveltamisasetuksen 2 artiklan 2 ja 3 kohdassa ja

jonka tuottajaryhmittymä ja jalostusyritys ovat tehneet.

20. Ainoastaan soveltamisasetuksen 10 artiklassa käytetään ilmausta sopimuksen mukainen toimitus, mikä selvästi liittyy siihen, että tässä säännöksessä asetetaan eräpäivä palkkion suuruisen summan maksamiselle. Jos tätä ilmaisua ei siinä olisi, asian voisi käsittää väärin siten, että palkkio maksettaisiin, vaikka toimitettu tavara ei vastaisikaan viljelysopimuksen ehtoja. Ilmaisulla sopimuksen mukainen siis ainoastaan täsmennetään, että jalostusyrityksen ei pidä maksaa palkkiota virheellisistä tuotteista.

21. Kun siis palkkion saamiseksi tarpeellisen toimituksen on oltava sopimuksen mukainen, voidaan kysyä, onko myös käsitettä toimitus tulkittava sopimusoikeudellisessa merkityksessään. Käsittääkseni ei kuitenkaan voida olettaa, että yhteisön oikeussäännöissä on haluttu, että sopimuspuolet itse oman harkintansa mukaan päättävät toimitusajankohdasta tehtävällä sopimuksella siitä, milloin palkkio maksetaan. Esimerkiksi kauppaoikeudellisissa toimitusehdoissa on usein mainittu, että toimitus tapahtuu, kun tavara luovutetaan kuljettajalle, eli siis kauan ennen kuin ostaja (jalostusyritys) on saanut tavaran hallintaansa, mikä on välttämätöntä sen jalostamiseksi. Jos ajatellaan, että asetuksen käsitteellä toimitus viitataan kauppaoikeudellisiin sääntöihin, joita ei vielä ole yhteisön oikeudessa yhdenmukaistettu, markkinajärjestelyä saatettaisiin soveltaa eri tavoilla eri jäsenvaltioissa. Perustamissopimuksen 189 artiklan mukaan asetukset kuitenkin pätevät yleisesti ja ovat kaikilta osiltaan velvoittavia, ja niitä sovelletaan sellaisinaan kaikissa jäsenvaltioissa, ja käsittääkseni olisi ristiriidassa tämän kanssa, jos palkkion maksamisen määräaika vaihtelisi jäsenvaltioiden välillä. Muuntokurssit on laskettava saman päivämäärän mukaan kaikissa jäsenvaltioissa. Käsitteen toimitus on siis oltava yhteisön oikeuden käsite, jonka sisältö ei perustu kansalliseen oikeuteen.

22. Jos raakatupakan toimitus on tosiseikka, jonka perusteella jalostusyrityksellä on velvollisuus maksaa palkkion suuruinen summa, mielestäni järkevimpänä on pidettävä komission ehdotuksen mukaista ratkaisua, jonka mukaan käsite toimitus tarkoittaa toimitusta jalostusyritykselle. Käsitteellä toimitus tarkoitetaan mielestäni myös joitakin tilanteita, joissa tupakkaan kohdistetaan selvästi toimitukseen rinnastettava toimi ja joissa olisi kaavamaista suhtautua tilanteeseen toisella tavalla kuin tilanteeseen, jossa toimitus on tapahtunut; tilanne on tällainen esimerkiksi, kun toimitus tehdään yritykselle, joka alihankkijana jalostaa tupakkaa jalostusyritykselle. Yleensä toimitusajankohta on myös ajankohta, jolloin myyjän (tuottajan, tuottajaryhmittymän) oikeus keskeyttää tavaran toimitus lakkaa, joten tällä tulkinnalla taataan se, että palkkio maksetaan vasta, kun jalostusyritys on saanut tupakan määräämisvaltaansa, mikä on edellytys sille, että se voi ryhtyä tupakalle lisäarvoa antavaan jalostukseen, jolloin jalostusyritys voi tuotteensa myydessään saada tuottajalle tai tuottajaryhmittymälle maksamansa ostohinnan kattavat tulot.

Ratkaisuehdotus

23. Ehdotan sen vuoksi, että yhteisöjen tuomioistuin vastaisi Pretura circondariale di Veronan esittämään ennakkoratkaisukysymykseen seuraavasti:

Raakatupakka-alalle säädetyn palkkiojärjestelmän soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 1 päivänä joulukuuta 1992 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 3478/92 10 artiklassa käytettyä käsitettä "sopimuksen mukainen toimitus" ja tupakka-alalla sovellettavista maatalouden muuntokursseista 17 päivänä joulukuuta 1993 annetun komission asetuksen (EY) N:o 3477/93 1 artiklassa käytettyä käsitettä "toimitukset" on silloin, kun jalostusyritys on tehnyt viljelysopimuksen tuottajaryhmittymän kanssa, tulkittava siten, että niillä tarkoitetaan sitä ajankohtaa, jolloin viljelysopimuksessa tarkoitettu raakatupakka luovutetaan jalostusyritykselle.